

О П И С

навчальної дисципліни «Міжнародні економічні відносини та основи зовнішньоекономічної діяльності»

Галузь знань: 05 Соціальні і поведінкові дисципліни.

Спеціальність: 051 Економіка

Освітня програма: Економічна кібернетика

Статус дисципліни: вибіркова

Навчально-науковий інститут фізики, математики, економіки та інноваційних технологій

Кафедра економіки та менеджменту

Мова навчання: українська

Дані про вивчення дисципліни

1. Дані про вивчення дисципліни

Форма навчання	Курс	Семестр	Обсяг дисципліни: год. / кредити ЄКТС	Кількість годин						Курсова робота	Вид семестрового контролю	
				Аудиторні заняття					Самостійна робота		Залік	Екзамен
				Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття				
Денна	4	VII	150/5	40	20	-	20	-	80	-	* +	-

2. Зміст лекційного матеріалу

Тема 1. Предмет і завдання дисципліни «Міжнародні економічні відносини». Предмет та завдання курсу «МЕВ», його зв'язок з іншими дисциплінами. Сутність категорії МЕВ, її значення, об'єктивна основа і передумови розвитку. Рівні розвитку МЕВ: функціональні, економічні, територіальні та за суб'єктами діяльності. Форми та особливості МЕВ. Розвиток МЕВ в умовах глобалізації.

Тема 2. Міжнародний поділ праці та міжнародна торгівля. Система міжнародного поділу праці та основні тенденції його розвитку. Етапи розвитку МПП. Фактори поглиблення МПП. Міжнародна спеціалізація виробництва та кооперування. Поняття та особливості розвитку МТ. Регіональна структура МТ. Діяльність ТНК і конкурентна боротьба на світовому ринку. Монополізація світової торгівлі. Особливості ціноутворення на світовому ринку. Види і форми МТ. Зовнішньоторговельна політика держав. Регулювання міжнародних торговельних відносин.

Тема 3. Міжнародна міграція робочої сили. Міжнародна міграція робочої сили: поняття, передумови, види та етапи розвитку. Основні регіони тяжіння мігрантів. Соціально-економічні наслідки міжнародної трудової міграції. Міжнародне регулювання трудової міграції.

Тема 4. Світова валютна система і міжнародні валютні відносини. Національні, міжнародні і світова валютні систем, їхня сутність та елементи. Система валютних курсів. Валютні ринки та валютні операції. Еволюція світової валютної системи. Проблема диверсифікації міжнародних валютних резервів. Механізм міжнародних розрахунків.

Тема 5. Міжнародна інвестиційна діяльність і виробниче співробітництво. Передумови розвитку міжнародної інвестиційної та виробничої діяльності. Головні форми виробничого співробітництва. Місце та роль ТНК в міжнародній виробничій та інвестиційній діяльності. Роль фінансово-промислових груп у розвитку міжнародного виробничого співробітництва. Спільні підприємства у системі МЕВ. Міжнародні фінансові центри, передумови їх функціонування.

Тема 6. Міжнародна економічна інтеграція. Сутність, цілі, значення та основні риси МЕІ. Передумови та фактори розвитку Західноєвропейської економічної інтеграції. Північноамериканська економічна інтеграція. Особливості економічної інтеграції країн Латинської Америки. Проблеми розвитку регіонального економічного співробітництва в Африці. Особливості розвитку економічної інтеграції в країнах Азії. Проблеми розвитку економічної інтеграції в східноєвропейських країнах.

Тема 7. Зовнішньоекономічна діяльність та форми виходу підприємств на зовнішні ринки. Нормативно-правове регулювання операцій у зовнішньоекономічній діяльності підприємств. Система актів законодавства про ЗЕД. Режим ліцензування, як комплекс дій органів виконавчої влади з надання дозволу на здійснення суб'єктами господарювання ЗЕД. Основні моделі зовнішньоекономічної діяльності підприємств. Зовнішньоекономічний договір (контракт). Передумови і мотивація виходу підприємств на зовнішні ринки. Пошук та вибір партнера. Класифікація та критерії вибору форм виходу підприємств на зовнішні ринки. Прямий і непрямий експорт. Спільне підприємництво та пряме іноземне інвестування як форми виходу підприємства на зовнішні ринки. Умови

функціонування підприємств на зовнішніх ринках. Вивчення й аналіз умов ринку. Дослідження потенційних можливостей фірми при виході на зовнішні ринки. Способи встановлення контактів з потенційним партнером.

Тема 8. Міжнародні розрахунки і банківське обслуговування ЗЕД. Сутність міжнародних розрахунків та необхідність банківського обслуговування у сфері ЗЕД. Форми розрахунків; аванс, акредитив, інкасо, платіж за відкритим рахунком, банківський переказ, Види і засоби платежу. Готівковий платіж, авансовий платіж, платіж у кредит. Вексель, чек. Основні види банківських послуг у сфері ЗЕД. Документальне оформлення банківських операцій у сфері зовнішньоекономічної діяльності: депозитних, розрахункових, валютообмінних та кредитних операцій. Кореспондентські відносини у сфері ЗЕД. Форми кредитування експортерів та імпортерів. Платіжні системи: SWIFT, CHIPS, TARGET. Система клірингу. Оцінка надійності та вибір комерційних банків суб'єктами ЗЕД.

Тема 9. Зустрічна торгівля як форма виходу підприємств на зовнішній ринок. Причини існування та сутність зустрічної торгівлі. Види операцій зустрічної торгівлі і системі ЗЕД. Бартерні операції як вид зустрічної торгівлі. Операції за участю продавця в сфері зовнішньоекономічних відносин. Характеристика операцій промислового співробітництва.

Тема 10. Економічний аналіз зовнішньоекономічної діяльності спільних підприємств. Сутність функціонування спільних підприємств та порядок їх створення. Поняття, предмет та завдання аналізу спільних підприємств. Складові елементи методики аналізу ЗЕД підприємств. Види аналізу та інформаційне забезпечення зовнішньоекономічної діяльності спільних підприємств. Ефективність функціонування підприємства з іноземним капіталом.

3.Орієнтовна тематика практичних занять

1. Предмет і завдання дисципліни "Міжнародні економічні відносини".
2. Міжнародний поділ праці та міжнародна торгівля.
3. Міжнародна міграція робочої сили.
4. Світова валютна система і міжнародні валютні відносини.
5. Міжнародна інвестиційна діяльність і виробниче співробітництво.
6. Міжнародна економічна інтеграція.
7. Зовнішньоекономічна діяльність та форми виходу підприємств на зовнішні ринки.
8. Міжнародні розрахунки і банківське обслуговування ЗЕД.
9. Зустрічна торгівля як форма виходу підприємств на зовнішній ринок.
10. Економічний аналіз зовнішньоекономічної діяльності спільних підприємств.

4. Самостійна робота студента

Самостійна робота студента з дисципліни включає: опрацювання теоретичного матеріалу; підготовку до практичних занять; виконання індивідуального завдання; підготовку до самостійної роботи та співбесіди з лектором; підготовку до семестрового контролю.

Індивідуальні завдання

1. Міжнародні економічні відносини у глобальному світі.
2. Роль МЕВ у процесі інтеграції України у систему світогосподарських зв'язків.
3. Структура міжнародної економіки.
4. Сутність, значення та показники відкритої економіки.
5. Виникнення і розвиток світового ринку.
6. Сучасне світове господарство.
7. Нові індустріальні країни та їх роль у сучасному світі.
8. Інфраструктура сучасних міжнародних економічних відносин.
9. Показники та фактори розвитку міжнародного поділу праці.
10. Діяльність ТНК в Україні.
11. Міжнародна торгівля технологіями.
12. Еволюція світової валютної системи.
13. Європейська валютна система.
14. Роль МЕВ у вирішенні глобальних економічних проблем.
15. Основні моделі зовнішньоекономічної діяльності підприємств.
16. Класифікація та критерії вибору форм виходу підприємств на зовнішні ринки.
17. Форми розрахунків; аванс, акредитив, інкасо, платіж за відкритим рахунком, банківський переказ.
18. Види та засоби платежу.
19. Платіжні системи: SWIFT, CHIPS, TARGET.
20. Складові елементи методики аналізу ЗЕД підприємств.

5. Система поточного та підсумкового контролю результатів навчання.

Засвоєння студентами теоретичного матеріалу з дисципліни перевіряється відповідями на семінарських заняттях, контрольною роботою, індивідуальним завданням, співбесідою з лектором та заліком.

Усні відповіді (x)	Контрольна робота	Індивідуальне завдання	Співбесіда з лектором	Сума	Залік
--------------------	-------------------	------------------------	-----------------------	------	-------

40	20	10	30	100	+
----	----	----	----	-----	---

Відповіді на семінарських заняттях оцінюються за чотирибальною шкалою. Результат за 100-бальною шкалою обчислюється за формулою $x = \frac{A}{n} \cdot \frac{K}{5}$, де $K = 40$ б., A – сума усіх поточних оцінок за чотирибальною шкалою при вивченні модуля, включаючи оцінки "2", n – кількість цих оцінок (не менше трьох), $\frac{A}{n}$ – середня оцінка. Якщо середня оцінка за відповіді на практичних заняттях $\frac{A}{n} \leq 2,5$, то кількість балів x дорівнює нулю.

Критерії оцінювання індивідуального завдання: ступінь виконання завдання, поставленого керівником перед студентом – 5 балів, рівень самостійності написання роботи – 2 бали, якість мовного оформлення та якість бібліографічного опису, наявність посилань на список літератури у тексті роботи – 3 бали.

Співбесіда з лектором проводиться в кінці семестру за наперед оголошеним розкладом.

Сума оцінок, отриманих студентом за різні види виконаної навчальної роботи, становить підсумкову семестрову оцінку.

Залік за талоном №2 і перед комісією проводиться в усній формі з оцінюванням за стобальною шкалою.

6. Рекомендована література

а) основна

1. Гребельник О. П. Основи зовнішньоекономічної діяльності : підручник / О. П. Гребельник. – 5-те вид., перероб. та допов. ; Університет ДФС України. – Ірпінь : 2019. – 410 с. – (Серія «Податкова та митна справа в Україні», т. 128).
2. Дідківський М.І. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: Навч. посіб. - К.: Знання, 2006. - 462 с .
3. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства [Текст] : навчальний посібник / за заг. ред. д.е.н. Ю.Є. Петруні. – Дніпропетровськ : Університет митної справи та фінансів, 2015. – 331 с.
4. Міжнародні економічні відносини: бакалаврський курс, частина II, Том I: навч. посібник / І. М. Посохов, В. Г. Дюжев, В. О. Черепанова та ін. – Харків : Видавництво Іванченка І. С., 2019. – 762 с. : іл.
5. Міжнародні економічні відносини : підручник / А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник, Л.П. Кудирко та ін. ; за заг. ред. А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. – 612 с.
6. Міжнародні економічні відносини : наочн. навч.-метод. посіб. / А.В. Рибчук, В.М. Фомішина, С.В. Фомішин та ін. ; за наук. ред. Рибчук А.В. – 2-ге укр.-англ. вид., перероб., доп. і розшир. – Херсон, Видавничий дім «Гельветика», 2018. – 392 с.
7. Румянцев А.П. Міжнародна економіка / А.П. Румянцев, Г.Н. Климко, В.В. Рокоча, А.В. Рибчук та ін.. – К. : Знання-прес, 2006. – 479 с.
8. Філіпенко А.С. Міжнародні економічні відносини: теорія: підручник для студ. екон. спец. вищих навч. закл. / А.С. Філіпенко. – К. : Либідь, 2008. – 408 с.
9. Школа І.М. Міжнародні економічні відносини : підручник для студ. вищ. навч. закл. / І.М. Школа, В.М. Козменко, О.В. Бабінська ; Чернів. торг.-екон. ін-т Київ. над. торг.-екон. ун-ту. – вид 2-ге., переробл. і допов. – Чернівці : Книги-XXI, 2007. – 544 с.

Лектор – проф. Рибчук А.В.

Зав. кафедри – проф. Б.Ю. Кишакевич
підпис